

“ ”

Haur euskaldunak erdaldunekin nahastea nahi dugu, baina euskara ardatz

Mitxel Elortza

Elkarriketa honen abiaburua urriaren 31n ARGIA n argitaratutako erreportajea da: "Etetik euskara dakarten haurrak ikasgela berean ala sakabanatuta?". Mitxel Elortzaren (Gasteiz, 1988) hainbat esan jaso zituen artikulua. Elortzak, Arnas Dezagun taldearen bozeramaileak, azalpen zabalagoak eman nahi izan ditu honakoan. Arnas Dezagun ekimenak ikasgeletan haur euskaldunak ez sakabanatzeko eskatzen du.

 MIEL A. ELUSTONDO ZALDI ERO

Arnas Dezagun duzue taldea, haur euskaldunak gela berean biltzearen aldeko zaretela besterik ez dakigu...

Izan, Arnas Dezagun guraso euskaltza-lez osatutako talde bat da. Partaideok Euskal Herriko udalerrri erdaldunduetan bizi gara, eta gure haurrak D ereduan ikasten ari dira. Euskal hiztunak dira, gutxiengo dira ikasgelan, baina ikastetxe gehienetan, haiek elkarrekin jarri ordez bateko eta besteko geletan sakabanatzen dituzte. Haur erdaldunak tartean egonda euskaraz jardutea zaila da. Gure haur euskal hiztunei errotik ukatzen zaie euskaraz jarduteko aukera, D ereduan izanagatik ere! Ondorioa da gure haurrak zeharo erdalduntzen direla, oso denbora laburrean ere!, euskara bazter uzten dutela, bai eskolan, bai eskolatik kanpo. Arazo larri horri konponbide bat aurkitzeko premiak zenbait guraso elkartu gintuen Arnas Dezagunen.

Etetik euskara dakarten haurrak ez sakabanatzeko eskatzen duzue, oroz gain.

Arnas Dezagunek ez du haur erdaldunak eta haur euskaldunak banatzeko eskatzen, haur euskaldunak ez sakabanatzeko baizik. Alegia, ez dugu nahi "euskaldunen gelak" egotea, baizik eta euskaldunen masa kritiko nahikoa dagoela berma dadila, posible den kasuetan, behintzat. Eta, gutxienez gela batean, euskara izan dadila ikasle horien harreman-hizkuntza nagusia, eta eredu eta zubi gainerako geletako haurrentzat. Haur euskal hiztunak erdaldunekin batera egon daitezke ikasgelan, baina eurak sakabanatuta egon gabe. Ezinbestekoa deritzogu horrela jokatzeari, baldin eta inoiz euskara bihurtuko bada ikasgeletako zein ikastetxeko hizkuntza nagusia. Sakabanaketaren ondorioz, ikasle euskaldunek euskara baztertu eta

gaztelaniaz jardun beste biderik ez dute. Batetik, gaztelania ez erabiltzeak ekar diezazkiekeen integrazio arazoak belldurrez, eta bestetik, gainerako haurren presioen ondorioz. Euskararekin lotutako bizipen eta uste etsigarriak garatu ohi dituzte. Horrek kolokan jartzen du, gaurko erabilera ez ezik, biharko transmisioa ere. Presazkoa da egoera horri amaiera ematea.

Haur euskal hiztunak ez sakabanatzeak, haur erdaldunak abandonatu behar ditugula esan nahi du?

Gure nahia ikastetxeko haur guztiak euskalduntzea da. Ikasle euskaldunak elkartuta, arreta berezia eman beharko zaie etetik gaztelania dakarten haurrei. Batetik, euskaraz jarduteko ohitura –eta lotsa gabe, harrotasuna–, duten ikas-kide euskaldunen ezinbesteko eredua

eskainiko zaie; horri motor eta antena efektua esaten diote adituek. Bestetik, baliabideak eta laguntza berezitua bideratu beharko da haur erdaldunengana. Txikitan ezartzen diren hizkuntza harremanak gerora aldatzea zailagoa da, eta oso garrantzitsua da harremanak lehenbailehen euskaraz bideratzea; ahalik eta adin txikienetik. Eta hortxe daude aniztasuna eta inklusioa ere. Hor euskarak funtsezko rola izan behar luke, baina ez dauka. Gure proposamenak kontu horiei ere heldu nahi die, betiere euskara ardatz hartuta eta arnasguneen estigmatizazioari bidea itxita. Guk zera proposatzen dugu: ama-hizkuntza gaztelania –edota frantsesa, Ipar Euskal Herrian–, ez duten haurrak arnasgune funtzional horietan sartzea lehenestea. Gure ustez, era egokia izan daiteke ikasle horiek gure hizkuntzaren bidez integratzen laguntzeko.

Nola zehaztu nortzuk diren ume euskaldunak, hau da, euskal hiztunak?

Ikasle euskaldunak geletan banatzera-koan, ikastetxeetako arduradunek ez dute inolako zalantzarik izaten euskal

hiztunak nortzuk diren erabakitzeko. Dirudienez, familia barruko hizkuntza-praktikak izan dira orain arte banaketak egiteko erabilitako irizpidea: umeak euskara etxetik baldin badakar, sakabanatu. Gure ustez, irizpide berberak balio beharko luke ume euskaldunak taldekatzeko ere. Horrez gain, testuinguru erdaldun batetik datozen baina hala ere euskaraz egiteko gogoia edo joera erakusten duten umeak ere, euskaldunen multzoan sartu beharko lirake. Ikasge-la barruko behaketa zuzena tresna egokia izan daiteke sailkapen hori egiteko.

Zein oztopo izan dituzue Arnas Dezagunen orain arteko bidean? Kontrako iritzirik ere bada.

Ekimena plazaratu zenetik, kontrako iritziz batzuk entzun ditugu, bai, baina askoz gehiago izan dira jaso ditugun atxikimenduak eta babes esplizituak. Guztiarekin, kritikak zilegi bezain beharrezkoak dira, zintzoak eta eraikitzaileak diren neurrian, eta ekarpen interesgarriak jaso ditugu ikuspegi kritikoa agertu duten batzuegandik ere. Hala ere, oztoporik handiena ikastetxeen jarrerara itxia izan da. Dena dela, oraindik

orain, auziaz hitz egiteko gonbita jaso dugu Ikastolen Elkartetik. Baliteke auzia berbideratzeko eta bide onetik abiatzeko lehen urratsa izatea. Itxaropentsu joango gara bilerara.

Sostengurik izan duzue?

[Azaroaren 27an Arnas Dezagun manifestua aurkeztu zuten Bilbon. Orain arteko atxikimenduen zerrenda publiko egiteaz gain, herritar guztiei irekitako babes-kanpaina iragarri zuten]. Gure aldarrikapenak aldeko iritziz, elkartasun-adierazpen eta atxikimendu ugari eta askotarikoak bildu ditu. Ia 100 irakasleren babesa jaso dugu, eta dozenaka euskaltzale ezagunek ere bat egin dute gure ekimenarekin: soziolinguistikan adituak dira, edo kazetariak, artistak, kirolariak, musikariak, idazleak, bertsolariak... Guraso askoren sostengua eta esker ona ere heldu zaigu, erabat identifikatu baitira ekimenarekin, eta batzuek pena dute berandu jarri delako martxan, haien seme-alaben garaian ez zelako holarik plazaratu. Argi dago funtsezko gai bat jarri dugula mahai gainean, eta esan daiteke euskaldun askok sentitzen dutenarekin konektatu dugula.

Etetik euskara dakarten haurrak talde berean egokitzeaz ari gara. Hala ere, hori “gai delikatu” da.

Bai, zalantza gabe. Horregatik egin dugu haur euskaldunak ez sakanabatzeko eskaria, hain zuzen. Taldekatzeak arreta eta mimo handiz egin behar direlako, haur euskal hiztunen –eta beren familien–, hizkuntza-eskubideak zaintzeko eta haur etxetik erdaldunen ikasprozesua errazteko; horien familien mesedetan ere bai. Gure ustez, funtsezkoa da ikastetxe bakoitzeko zuzendaritzaren, irakasleen eta gurasoen iritzia kontuan hartzea. Horregatik eskatzen dugu auzi honen gaineko hausnarketa lasaia, objektiboa, eta manipulaziorik gabea. Eta, horregatik, ezer egin aurretik ere, jo genuen adituengana, gure proposamenaren gaineko iritziz kualifikatua jasotzearen. Eta berriro azpimarratuko dugu: haur euskaldunak ez sakabanatzea da eskatzen duguna, ez dugu eskatzen gainerakoengandik bereiztea. Haur euskaldunek haur erdaldunekin elkarreragitea eta nahastea nahi dugu, baina euskara ardatz, eta ez gaur egun gehienetan gertatzen den bezala, gaztelara hutsez. ●